

VANWALL

VALLE-
LUNGA, auto-
-moto trka-
-lište

Vallelunga, tal. auto-moto trkalište kod Rima; duž. staze 3,2 km.

valobran, [1] kajakaštvo: podignuti dio usjeda na palubi kajaka na koji se pričvršćuje krovica; podignuti dio ispred koptika (udubljenja) na pramčanoj palubi kanoe; sprečava ulazak vode u čamac; [2] plivanje: ugrađen žlijeb po uzdužnoj liniji bazena, 2 cm iznad površine vode za sprečavanje odbijanja vode; služi za smanjivanje valova koje stvaraju plivači. U novije vrijeme grade se tzv. preljevni bazeni, bez podignutog uzdužnog ruba, kod kojih se voda preljeva neposredno preko uzdužnog ruba bazena u odjeljni kanal, čime se još više smanjuju valovi.

Valonska strijela (franc. Flèche Wallonne), biciklizam: klasična jednoetapna utrka profesionalnih vozača sa startom u Liègeu i ciljem u Charleroiu; nema stalne staze; duž. etape je 200–250 km i vrlo je naporna zbog kratkih, ali strmih uspona, kao i čestih dionica ceste popločane kamenim kocicama; prvi put je organizirana 1936. V.s. sa starijom utrkom Liège—Bastogne—Liège čini tzv. Ardenski vikend; u periodu 1950–64 obje utrke su službeno zajedno bodovane u natjecanju za Ardenski vikend.

Valtrović, Mirko (1887–1974), svestrani sportaš i sp. funkcionar, član HAŠK. Suosnivač Požeškog športskog kluba (1911); nastupao za Hrvatski veslački klub (pet puta prvi na PJ).

Valvasor, Janez Vajkard (1941–93), polihistor koji je u svom najvrednijem djelu *Die Ehre des Herzogthums Crain* (Nürnberg, 1689) opisao i upotrebu skija na Bloškoj visoravni. To je prvi pisani tekst o skijanju u Srednjoj Evropi. U njegovim djelima nalaze se i neke informacije o veslanju, streljaštvu, lovu, ribolovu i o nar. plesovima Kranjske u XVII st. **valjač**, bočanje: naziv za igrača koji igra prvi poslije izbačaja balina; bližac.

valjak, [1] sp. objekti: naprava za valjanje zemljanih i travnih sp. površina te terena od šljake ili dolomitne sipine. Sastoji se od željezne cijevi, promjera oko 20–80 cm, ili kamenog v.; na sredini njihovih bočnih strana zavareni su oslonci (osovine), na koje su montirani uređaji za vuču v. Izrađuje se u

različitim veličinama i težinama; postoji i v. na motorni pogon; [2] zrakoplovstvo: letaćka figura, prevrtanje aviona u horizontalnoj ili kosoj ravni oko uzdužne osi za 360°; v. može biti: ponirući, usponski ili horizontalni.

valjanje v. bližanje

Vamberger, Mijo (1851–1930), profesor klasičnih jezika u Karlovcu i Zagrebu; propagator tjel. vježbanja u seoskim sok. četama. Aktivan u rukovodstvu Hrvatskog sokola (Pokupska župa, Karlovačka župa).

Vamplin, Stjepan (1906–75), trgovac; svestrani sp. radnik, nogometni sudac i trener. Prvi predsjednik organizacije nogometnih sudaca Međimurja, funkcionar Nogometnog podsaveza i trener NK Jedinstva-MTČ (Čakovec). Dobitnik Zlatne plakete NSJ.

Van Hinst, Paul (1943), belg. nogometni reprezentativac sa 81 nastupom (1960–74), član SC Anderlecht (Bruxelles); najbolji nogometaš Evrope 1964; i.g. igrao za reprezentaciju UEFA; sa svojim klubom osvojio je 8 puta belg. nogometno prvenstvo i 3 puta belg. nogometni kup.

Van Kempen, Piet (1898), niz. reprezentativac u biciklizmu, poznat pod nadimkom «Leteći Holanđanin», jedan od najboljih natjecatelja između dva svj. rata na šestodnevnom utrkama (32 pobjede).

Van Looy, Rik (1932), belg. reprezentativac u biciklizmu; pobjednik mnogih klasičnih jednodnevnih cestovnih utrka u konkurenciji profesionalnih vozača; 1960 na Sachsenringu (Njemačka DR) i 1961 u Bernu osvojio je PS u cestovnoj vožnji; pobjednik Valonske strijele 1968.

Van Steenberghe, Rik (1924), belg. reprezentativac u biciklizmu; prvi u konkurenciji profesionalnih vozača na cestovnim utrkama za PS 1949, 1956 i 1957; pobjednik klasičnih utrka Milano—San Remo, na utrki oko Flandrije, Paris—Roubaix, Paris—Bruxelles, Valonske strijele, Liège—Bastogne—Liège, na 40 utrka šest dana, mnogobrojnih etapnih utrka, nosilac žute majice na Tour de France.

Vána, Bohumil (1920), čehosl. reprezentativac u stolnom tenisu, pojedinačni pobjednik PS 1938 i 1947; na PS osvojio 30 medalja, (13 zlatnih, 10 srebrnih i 7 brončanih). Napisao *Pět stupňů k mistrovství světa*, 1949.

Vanwall, engl. tvornica sp. i trkaćih automobila; vozači su na automobilima V. formule 1 u periodu 1953–60 postigli 8 GP pobjeda; za V. su vozili S. Moss, T. Brooks, M. Hawthorn, P. Collins, M. Trintignant, F. Gonzales i dr.

vanjska izmjena, atletika: primopredaja štafete palice u štafetnom trčanju 4 x 100 m; donosilac predaje palicu iz lijeve ruke u desnu u ruku primaoca s vanjske strane. Palica se predaje sljedećem trkaču na isti način.

vanjska staza, atletika: zadnja staza na trkalištu, računajući od unutrašnjeg ruba staze, odn. svaka sljedeća staza od unutrašnje, ako se trkač njome koristi na neodvojenoj (neobilježenoj) stazi.

vanjski hvat, sp. gimnastika: način držanja sprave; primjenjuje se na dvoosovinskoj spravi, punim ili viličnim hvatom; hrbat dlanu okrenut je van, a prsti prelaze pritu sprave prema unutra.

vanjski napadač, [1] rukomet: jedan od dvojice ili trojice igrača ekipe u napadu u drugom napadačkom redu (tzv. vanjska pozicija); organizira napad, surađuje s kružnim napadačima i krilima te izvođi šutiranje na vrata iz daljine, najčešće skok-šutom; [2] vaterpolo: lijevi, desni ili srednji igrač u drugoj

liniji napada; za v.n. neophodni su dobar pregled igre te snažan i precizan šut.

Varajić, Žarko (1951), reprezentativac u košarci sa 92 nastupa, zaslužni sportaš Jugoslavije, član AKK Bosna (Sarajevo). S klubom osvojio je PJ 1978, 1980 i 1983, Kup Jugoslavije 1978 i Kup evropskih nac. prvaka 1978. Sudjelovao u reprezentaciji koja je na OI 1976 osvojila drugo mjesto i na PE 1977 prvo. Dobitnik je Dvadesetpetomajske nagrade Republičkog komiteta za obrazovanje, nauku i fizičku kulturu SRBiH (1978).

Varda, Dušan (1940), dipl. pravnik; reprezentativac u zrakoplovnom modelarstvu, član AK Pančevo, zaslužni sportaš Jugoslavije. Na PE u klasi F 1C pojedinačno osvojio drugo mjesto i član reprezentacije koja je osvojila prvo mjesto (1972); član ekipe koja je na PE 1980 osvojila drugo mjesto. Na PS 1973 u klasi F 1C osvojio je treće mjesto.

Vardanjan, Jurik Norajirovič (1956), sovj. reprezentativac u dizanju utega, zaslužni majstor sporta, član ekipe Lokomotiva (Leninakan). Prvi na PS i PE 1977 u lakoteškoj kategoriji (82,5 kg); prvi na PS 1978 u srednjoj kategoriji (75 kg) i prvi na OI 1980 u lakoteškoj kategoriji. Višestruki svj. rekorder.

Vardar, fudbalski klub. osn. 1947 u Skoplju; fuzijom FD Pobjeda i FD Makedonija; pobjednik Kupa Jugoslavije za 1960/61.

Vardar, Odbojkaški klub. osn. 1947 u Skoplju; muška ekipa osvojila je PJ 1975/76 i pobjednik je Kupa Jugoslavije 1979.

Varga, Dezider (1927), profesor tjel. odgoja u Subotici; sp. radnik. Bavio se atletikom, velikim rukometom i hokejom na travi; bio je sekretar Rukometnog kluba Spartak (Subotica), jedan od osnivača i trener Košarkaškog kluba Srednjoskolac te trener podmlatka Košarkaškog kluba Spartak. Bio je sekretar (1962–67) i potpredsjednik (2 mandata) SOFK općine Subotica, član Predsjedništva i Komisije za međ. sp. susrete SOFK Vojvodine, član delegacije SFJK i dr. Uz brojne nagrade i priznanja dobitnik je Nagrade «Jovan Mikić-Spartak» SOFK Vojvodine (1978).

Varga, János (1939), mađ. reprezentativac u rvanju grč-rim. načinom, član Honveda (Budimpešta). Nastupao u kategoriji do 57 kg. Osvojio zlatne medalje na OI 1968, na PS 1963 i 1970 te na PE 1967 i 1970. Na PS 1961 osvojio je srebrnu medalju, te 1962 i 1971 brončane medalje.

varijanta izmjene, šah: svaki način igre u otvaranju u kojem se izmjenjuju figure ili pešaci (npr. varijanta izmjene u španj. obrani, franc. obrani, slav. obrani itd.).

varliometar (lat.-grč.), instrument za mjerenje vertikalne brzine puštanja ili penjanja zrakoplova u m/sek ili ft./min. Rad v. zasniva se na promjeni barometarskog tlaka s promjenom visine.

varpa (šved.; zaobljen, plosnat kamen), prirodna šved. igra; pojedinci ili ekipe (trojke) nastoje baciti plosnati zaobljeni kamen ili sličan izradak od kovine, što bliže klinu koji je zaboden u zemlju na udaljenosti od 20 m. Veličina i težina baciva je po slobodnom izboru natjecatelja. Bacivo se drži između palca i kažiprsta i izbacuje se obično uz rotaciju, izmahom ruke odozdo iz priručnjaka nagore. Postoje dvije varijante te igre: bacanje po prebačanju i centimetarsko bacanje. U prvom načinu penjanja bacač dobiva b. kad je njegovo bacivo najbliže koščiću, a pobjeđuje onaj natjecatelj koji prvi postigne 12 b. Kod centimetarskog bacanja mjeri se svaki dobačaj. Pri ekipnom natjecanju uzima se u obzir samo najbolji dobačaj pri svakom pokušaju. U šved. gradu Gotland osn. je